

De littera F

lectores q̄ dicunt ecclesias significare sacras edes: et delubra
d̄fōrum: q̄d si volumus more grecor̄ quor̄ dictio est, proferre,
ἐκκλησίαν ecclesiā, dicemus. Penultima acuta, nō possum er
satis admirari: cur syllaba secunda a poetis christianis breuis
ponatur; cū apud grecos sic scribit̄ ἐκκλησίος per η, que semp
apud latinos in e longā cōuertit̄, quā bene recte alcimus au
tus poeta christianus? p̄duxit li. primo, de lateris mēbro surgens
ecclesia nupsit.

Fozetes indocti accipiunt p̄ extraneis q̄d nō est lectū apud eru
ditos: at fozēlis significat in foro exercitātū. vt Varro testatur
Hora. He velut in nati trūis ac pene forenseor̄ fozēlis fmo
vel eloq̄ntia qua vtebantur in foro.

Falc instrumentū est: q̄d est falcatus: s̄ est recuruū. Et vt Var
ro testat̄ a farre d̄yfra cōmutata. Cū falc putatoria quā indo
cti, vāq̄, dicūt teuto, ein hau der weingartner. Falc messoria:
ein sichel. Falc senaria lege s̄. Hęc oia inuenies ap̄d iuriscun
sultos p̄serti Vulpianū. ff. de fundo lega. l. instrumenta sū di zē
Itē falces stramentarie: syluaticę: arborarie: adoreę falces. falces
lumectarie: q̄b? lumecta: hoc est spinas in agro, secamus.

Foederic cū de post̄ scribit̄ nō frederic? scribendū. venit a
a foedere z̄ ico. tere, z̄ Teu. d̄r friderich. a foedere z̄ corripit p̄
nultimā syllabā. vt tradit Nestor vocabulari. At claudianus
p̄ducit alaric? En Alaric ait nō qualē nup̄ ouantē. q̄d si ala
ric? etiā venit ab icu s̄ nestoris regula nō tenebit. vnde ego ma
gis p̄duxerim, sicut etiā similia, vt alibi dixi.

Frugi vocatur p̄zie q̄ in vicu t̄patus est, nō nunq̄ in vesti
tur: similibusq̄. Licero etiā frugi vult esse q̄ ad oia aptus: vtilis
q̄ est. z̄ om̄i p̄tute p̄ditus. Est igit̄ frugi vt Beroald dicit̄ dom
nis generis z̄ p̄ oēs casus declinatur: z̄ non dicim? frugalis q̄
uis frugalior z̄ frugalissim? dicam? q̄d satis liq̄t testimonio in
uenalis. Cū ait, ventre nihil frugalius. Et Licronis in verē
hic solus inducitur: ceteri sepe frugalissimi excludunt̄. Anim
aduerti apud Quintilianū in. i. li. de trib? p̄tutib? elocutiōis
tapari eos a q̄b? d̄r frugalis, nunq̄ frugi, tanq̄ frugalis sit di
ctio parū p̄basibuit obit̄: hoc annotare p̄pter inueteratā con
suetudinē cor̄, in quor̄ ore semp̄ est frugalis, nunq̄ frugi, quia

De littera F LXXXVIII

a latinitate deficiunt. Contrariū frugi ē neq̄ dictō. Est autē neq̄.
vt dicit Bellus hō nibili neq̄ rei neq̄ frugis bone, inutilis, li-
bidinosus &c. Noſtri autē improprie furē vocāt neq̄ neq̄tia (vt idē
Auzellus) dicitur carlycum vitę prodigium, effuſumq̄.

Frequēs mō crebꝝ ſignificat: ſiue de loco, ſiue de re aniata
dicitur: vt frequens miles: frequens ſenatus, id ē creber, copi-
oſus, multus: mō q̄ ab alijs frequētatur vt frequēs locus: frequēs
tēplū: in q̄ multi cōueniūt: & qd̄ multū frequētatur. Et infrequēs
dicitur, vel paꝝ frequētatur vt infrequēs for, in quo pauca cōueni-
unt: vt rraz, vt pbenix infrequēs auis, h̄ est q̄ raro repitur.

Fōntana h̄ dicitur feſta q̄ circa fōtes fieri: ſiue ſi q̄ nulla
ſubfragite auctoritate: & male fontanes, appellamur. Audi Var-
ronē fontanalia a fonte q̄ is dies feriatuſ cum in fontes, coro-
nas iaciunt et putcoſ coronant.

Facile aduerbiū repit: deſacili: vel faciliter nō repiunt apd̄
idoneoſ: cū em̄ faciliter, Quintilianus in p̄lo inuſitatu apd̄ la-
tinoſ vellet demōſtrare: adē dicit h̄is p̄mittamur: & audiuſſe et
ſciuiſſe: tribunaleſ faciliter diceret: vbi apte oñ dit/apud lati-
noſ, faciliter, nō eſſe in uſu: Et Marciā felix cappella, li. ii. i.
cū habilis (inq̄) habiliter dicamur, cur ſacil faciliter nō dicimur?

Figulus, tentō, ein baſner: Et ſic docti uſurpant: apd̄ eccle-
ſiaſticoſ autē lutifigulus ē: quod non facile apud veteres in-
uenies. H̄ dicitur autē dicit ſup iohelē, plaſtes que nos fictorem,
et figulum poſſimus dicere.

Felis grece dicitur, eluros, vulgo autē cattus dicitur: h̄at.
Cattus autē & muriceps non videntur mihi ſatis latine dici: &
veniſſe. Muriceps enim inſuetum vocabulum eſt. Neſto, au-
tem vocabulariuſ dicit cattus pro iſto animalis: duplici r ſcribi
deberet, quod mihi non placet: Vulgo enim ſelem cepiſſe dici
conſtat cattum, quod veteres dixerunt cattum, aſtutum, in quo
genere maxime excellit felis: Licet, li. de leuib⁹ ait: quis igitur
pudentet et vt ita dicā, cattū non ex ipſius habitū, ſed ex aliq̄ re
externa iudicaret. Si igit cattū admittimur, nō cattus, ſed cat, dicitur.

Faber non eſt generale omnium, qui eo ipſoſ labore arti-
ficium aliquod exercent: dicitur enim faber murarius, tentō,
ein murer: Faber ferrarius tētonice, ein ſchmid: Faber ligz

De littera F

narus tento, ein zumerman. Et hoc etiā multiplex est. *Fab* & *faber* lapidarius multiplex. *Uñ* etiā q̄libet opa fabricari dicunt̄ (testenonio) indocti aut̄ p̄ fabro lignario absolute dicunt̄ *carpentarius*. Cū carpentarius magis adiectiuū sit: vt equus *carpentarius* d̄r qui carpentū vehit. Et *faber carpentarius* qui carpentū facit. Est aut̄ carpentū vehicali genus, tento, schlit, lati, nū vocabulū, nō a carpo, is, ere, vt catholicon cum suo huguici, one dicit, sed a carmēta euandri matre potius.

Carpentū / rostrare.

C *Famosus* famosior, illūmus: vt inuenio apud eos: q̄ latine pprie & signate loquunt̄: in malū accipit̄ p̄ infami, tento, verlēpt, vt testat̄ *Philelph⁹* in quadā eplā, *hubertinus* *Crecentinas*, et *donitius* *Chaldrinus*, *Lice*, lib. ij. de oratore: non pol audio; nam me ad famosas vetuit mater accedere. *Salustius* i iugur, postq̄s famosam largitionē impudentēq̄ zc̄ *Lactantius*, phus ad meretricē famosissimā cōmearet, et *Hieronymus* lib. ij. sup galathas, hęc iccirco cōgessimus: q̄ famosissima q̄stio est: & nobis solet a iudeis p̄ infamia obijci: quod saluator noster & dñs sub dei fuerit maledicto. *Ite* iuriscōsulti, de famosis libellis: q̄ et vbiq̄s famosus p̄ infamibus accipiūt: nec te decipiant: sicut plurimos ille iuuenalis versus: famosos equitum cū dictatore magistros. Illic em̄ legendū est fumosos, i. humosas imagines maiorū: qui mgr̄i equitum dictatoresq̄s fuerūt. At *famosus* etiā in bonum accipit̄: et eo q̄ est bonę fame: sed apud eos auctores: qui nō tantū apud me valuerunt: sicut *Licero* & sui eq̄les: quos tamē nō reprobo: *Julius firmicus* in sexto, *Atletam* faciet ista genitura que sacris certaminib⁹ victor: famosa reportet insignia coronarū. *Plinius* in eplā ad triariū, Ad curam pulchrā alioquin & famosam. *Lucius florius*, lib. iij. nec quicq̄s amplius tamē de tā famosa victoria q̄s cognomē creticū reportauit. *Apuleius*, hic vxorē generosam & eximia famositate pditā. *Idem*: atq̄s hac ipā potissimū famosa castitate, in stinctis etiā idēat ille vir alioquin grauior & sobrie religionis obseruatione famosus: *Comelius tacitus*, lib. xxi. *Dauid* p̄cul *Hierosoly*mis castra facit: sed quia famosē vr̄bis sup̄mū diē tradituri sumus. Idē etiā in malū accepit̄ lib. xi. *dauid* ius famosos probris quo nā modo senatu depolleret *anxius* *Ruffus* sectus; *Lyp⁹*

famosa diuinijs paupertate poro, vt occuparet sollicitavit. Oro
 sius li. ij. Ibi tunc Croeus rex lydoꝝ famosus opib⁹ rē. Et itē
 a iulio su micoꝝo matheseos, famosi oratores cū laude dicunt.
 Tu sequere latiniores: Itē apud poetas scire omēs famosus in
 malū accipit. Oratius Sermonū libro primo Satyra. iij. q̄
 q̄ mech⁹ foret aut sicar⁹ aut alioq̄n famosus. zli. ij. Sermo
 Sat. prima, famosusq̄ lupo coopto versibus.

Festus et festiu⁹ differūt, quā differentiā pauci obseruāt. **Fes-**
tus a. um. em potius de die dicit, significatq̄ apud nos, teuto
 fertag, idē festus dies. **Festiuus**, i. lepidus z iocundus, autem
 magis ad alias res vt festiua orō festiuū dicitū, i. lepidū z iocū
 andū. **Ūn** Licet de ora. Dicendi vis egregia summa festiuita:
 te ac venustate coniuncta p̄fuit. Et Plinius in plogo natural
 bysto. **Ūe** vero nō penitet, nullū festiuorē excogitasse tituliū,
 non signate igit dicit festiuitas sancte marie, sed festū vbi fe-
 pius peccant canonica iura: De his lege Laurentiū. **Ūnde** ve-
 nit p̄festū z p̄festi dies, teuto; vt fertag. **Ūn** festus Pompei⁹
 p̄festū die dicebant qui festus nō erat. Et in alio loco p̄festi di-
 es p̄cul a religione numinis diuini. Et Macrobius lib. i. sat.
 Profesti dies hoib⁹ ob administrandā rē pub. priuatāq̄ cōces-
 si: Et nō dicunt qui ante festos sūt, teuto, syrabent, q̄s sacrarū
 lfarū scriptores vigilias appellant, q̄ vigilare ante diē festum
 mos est in sacrificijs faciēdis et sacris hymnis cantādis. **Ūe**
 mini tñ legisse me semel apud gellū lib. ij. ca. xxij. festiuis die
 bus sic em inquit postremo lex iulia ad populū puenit cesare
 Augusto imperante: quo p̄festis quidē dieb⁹ ducenti finiunt
 kalendis Idibus Nonis. z alijs quibusdā festiuis trecenti zē
 At Acron Horatianus interpres, errauit in dictione p̄fes-
 tum cum. vulgo.

Profesti dies, vt fert
 darg. q̄ p̄cul a fe-
 sto,

Ū Figura vt diffinit Quintilianus in nono institutionum
 suarū. Est cōformatio quedā orationis, remota a cōmuni z pri-
 mū se offerente ratiōe. Et paulopost idē. Ergo figura sit arte
 aliqua nouata forma dicendi. **Ūndoc**ti grāmatistē vocant **coz-**
lores r̄hetoricales que figura dici deberet: de qua re supra dixi-
 mus: figura igitur est exornatio verborū ac sententiāru, z male
 grāmatici dicunt, **figura** est vicium ratione vel rationibus q̄

De littera F

excusatiū vel excusabile. Cū excusatio sit sine vicio. qđ ex eo des
Quintili, in primo colligi dat his verbis. Eniūero maiori cu
ra iī doceat tropos oēs quibꝫ p̄cipue nō poema mō sed etiam
ofo ornatur. Schemata vtracꝫ. i. figuras/queqꝫ lereos queqꝫ
draneas vocant. Idē in primo lib. liqđ ondit dices, prima bar
barissimi ac soloecismi feditas absit. Sed qꝫ interim excusantur
hec vicia aut cōsuetudine zc. Nā sepe a figuris ea separe diffici
le est: Dicitur Quintilianus Barbarissimi z soloecismi nō
minat vicia, nō figurarū mō z distinguit cōtra figurarū. Quin
qꝫ igit figure Appositio, Elocutio, Lōceptio, siue (qđ idem est)
Syllepsis, plep̄sis, et zeugma: quas ponit alexander gallꝫ, non
sunt viciose sed ornatez grāmaticis orōnibꝫ multo elegantio
res quibꝫ vñ sunt doctissimi z sumi in eloquentia viri quoz iu
diciū for̄ tradit Quintilianus in primo libꝫ ratioe habet, nec
alia potest dari ratio in grāmaticis nisi ex auctoritate eruditiorū:
aut ex analogia aut aliqñ etymologia: sed auctoritas multū p̄
ualet, nō est em̄ (vt idē dicit) lex loquendi sed obseruatio vt ip̄
sam analogiā nulla alia res fecerit quā cōsuetudo, intelligo elo
quentiā viroz, nō em̄ cū primū fingerent homies, analogia ces
lo missa formā loquēdi dedit, sed inuēta est post, loqꝫbāt hoies
et notatū s̄mōe; qđ qꝫ mō caderet, itaqꝫ nō rōe nitiū sed exē
plo. Idē dicit dñꝫ Augꝫ libꝫ de doctrina christiana: qđ est ex
go inquit integritas locutionis, nisi latine cōsuetudinis con
seruatio, loquentiū veterz auctoritate firmata. Absurdū est igit
viciofam dicere aliquā oratōem/ qꝫ vñ sunt doctissimi z eloquen
tissimi viri: In Appositōe nō esse viciū/ Quintilianꝫ in primo
lib. in istū, ondit dicens: quēdā tñ z faciē soloecismi habet: dē
ci viciofa non possunt vt tragedia thiestes, et ludi floralia, quā
qꝫ hec sequenti tpe interciderūt, nunqꝫ a veteribus aliter dicta,
vidēs hic vt Quint. li. dicit has et ples orationes, hoc est Ap
positionē alexandri non esse viciofam, z penitus ab vsu loque
di recessisse, quā p̄ter inuile est magna de hac facere cōmenta
ria: quē admodū nostri scholasticū quos beannos vocant vut
go facitare cōsueuerūt. Syllepsis aut z zeugma z plep̄sis sūt
oratiōes ornatissimę. Et spēs schematis vt videre licet in opu
sculo Aelij donati, in figuris: Et in Quintiliano, Schema

Nota

autē nihil aliud significat nisi ornatū z figuram. **H**ic etiā nota
 dicendū esse plepsis, Syllepsis, non sūt indocti grāmātūte dī
 cit; Prolepsis Sillepsis. Est em̄ prolepsis grēca dictōstā
 tū valēs qntū p̄ceptio. Et vt Luce, dicit inde natu, deo, anti
 cipatio, a p. i. aniz ληψις, i. acceptio. Itē Syllepsis cōceptio dī
 cit latic, ex τὸν qd̄ est cō et ληψις acceptio, adde qd̄ sinechdoche p
 y grēca in principio scribit, et cc ante d. nō synodoche, vt nri iun
 periti z scribūt et pferūt qd̄ grēca inspiciētī notissimū est: Sic
 etiā a plurib? scribit in sinechdoche p̄ ch aspiratū an̄ d. vt nup
 apud Raphaelē regū vidim? **H**ic admonuerim sōnicolosis
 scholasticis oīno abstinendū esse a magnis alexandri cōmētā
 rijs, q̄ cōgesserūt qdā vlm̄ces, z nescio q̄ alij, in ānōs figuras: q̄
 rentes, qd̄ vitū in hac vel illa figura, q̄b? rōnib? exculari pōt.
 Itē arguit in p̄trariū, Notandū p̄io, scōa, a p̄e an̄a p̄epositā
 in p̄grue dicit, nihil em̄ est cā puerilez tā dānosum studiosis,
 q̄ occupari in hac re vtilitat? nihil ~~abominat~~ et vt nri loquūt
 speculatonis multū indigēt. Adde q̄ tota scōe p̄is alexandri
 miseria, z pfusio est, z corruptela iuuenū, nō fruct? Adeo em̄ dif
 ficilis est p̄ter hec q̄ instructiosa: vt multo facili? Virgi, Qui,
 Terentium: vel alios intelligāt pueri, q̄ scōam p̄e. Saulisti
 mū autē querere a iuuenib?, ex q̄ vi regat ista vel alia dicitio, cū
 id ne grādiores qd̄ nati bñ iudicēt, nec grāmātici est talia ins
 uestigare, nā q̄s pueroz intelliget facile quid sit expi relatiōis,
 expi actus cōuersi inhabitū: ex vi effectus, causa formalis/natu
 ralis/finalis/vel efficientis: item, ex vi transitionis. multū em̄
 excedunt hec deliramenta, captum grāmātici: nec talia iuuenes
 apud p̄iscianū, vel yllum aliū, et veteribus, aut etiam recētio
 ribus italis, quare hec docentes, veluti errorz z ignorantie ma
 gistros fugito, quā nō cupis euadere in viz disertum et eru
 ditū, quid referā insup aniles fabulas, z indignas lectiōe sche
 das, de impedimentis alexandri, z monstrosa vir ipis q̄ cōpos
 fuerunt satis nota cōmentaria, in quibus nihil omnino vtilis
 tat?, sed obscura sphingos enigmata, pueri, tāq̄ venena vitāda,
 (vt merito isto scōa pars ipeduntū studiosoz, q̄nālī possit voca
 ri) Resipisce tāde germaia, z alexandrū cū scrupolis cōmētarijs
 in eternū exiliū relega. Nā cit? q̄s iuriscōsul?, vel theologus,

Nota

Nota

Censura partiu
 grāmātices Alex
 andri Galli.

Scda pars alexandri.

de q̄ idem pompeius dicit̄ ferias antiqui festas vocabāt̄ ynde
 Alpianus. fr̄ de ferijs zc. Si feriatis dieb̄ fuerit iudicatū. le
 ge cautum est zc. Et Cicero tertio officioꝝ. Venit ipse mature
 scalmū nullū videt̄: querit ex p̄rio vicino num ferie quēdā pi
 scatoꝝ essent̄: quod eos nullus videret. et seneca de breuitate vi
 te de liuiio druso dicit̄. dixisse vni sibi me puero quidem ynquā
 ferias contigisse. Errant igit̄. z̄ improprie loquunt̄ qui dicunt̄.
 FERIA sc̄da tertia; vel feria quarta zc. accipiētes feriā p̄ quolibz
 die siue festus sit siue non. est enim locutio violenter vsurpata.
 de qua re alias melius et copiosius locutus sum: Inde venit
 verbū deponens ferioꝝ aris. quod significat agere festum. z̄ esse
 ocio sum. teuto. feirtag han. ynd̄ myellig sein. ynde Trebonius
 in epistola ad Ciceronē: nec putes in alia feriatū illū id ē ocio
 sum fuisse. Et Macrobius: quoniā tertiuū diē iam feriatū sum?
 Plinius in epistola ad Aciliū. Et dies feriatū patitur plura
 conteri: Et Hieronymus: memini me puerū cursitasse per cel
 lulas seruulorum: diem feriatū duxisse lulisibus.

Gratiosus (teste gellio lib. viii. capi. xi) dicit̄ tam is qui gra
 tiā admittit et ceteris impertit. q̄ cui homines fauent̄ z̄ gratiā
 apud homines habet. Au. gellius nullū exemplū affert̄: q̄ acti
 ue accipia t̄p̄ eo qui dat gratiā in frequentissimo ap̄d nostrates
 est in vsu dicentes: Gratiōse pater. Itē gratiōse princeps: quod
 tñ ego rarisime p̄t̄o inueniri apud clāssimos z̄ sūmates scri
 ptōres. nec ego ynq̄ inueni: Sed passiuē p̄ eo q̄ habet gratiā
 bene inuenit̄. Seneca li. p̄io de demētia ad. neronē: memo nō
 cui alia desunt hoīs noīe apud me gratiosus est: z̄ Q. Cicero:
 ad tulliuū frat̄re de petitione cōsular̄: At Antonius et catilina
 molesti sunt̄ uno homī nouo industrio inocēti disertō gratioso
 apud eos qui res iudicant.

Gloriosus aut̄ vsitate in vtrāq̄ partē accipit̄ t̄a p̄ gloriā
 habente gloriēq̄ plenitudinēq̄ p̄ eo qui affectat in tempanter
 gloriā. In malū accipit̄ apud Terentiū: miles gloriosus thrafo:
 hoc est ostentator̄ iactantulusq̄. Et Plinius naturalis hysto
 rie li. x. ca. sc̄do. loq̄s / d̄ pauonibz ab auctoꝝibz (ind̄q̄ nō gliōsū
 tātū animal tradit̄: sed z̄ maliolū: Sed in bonum. et cicero d̄
 diuinatiōe lib. p̄. o. loquēs de decio. cui mors ita gloriōsa fuit/
 P iij